

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри
_____ Олексій ЗОРЯ
(протокол «01» вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Страхування в туризмі

освітньо-професійна програма «Туризм»
спеціальність 242 Туризм
галузь знань 24 Сфера обслуговування
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
факультет обліку та фінансів

Полтава
2025 – 2026 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Страхування в туризмі для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності 242 Туризм.

Мова викладання державна

Розробник: Зоря Світлана, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, кандидат економічних наук, доцент

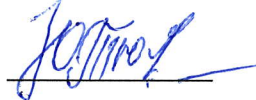
«01» вересня 2025 року

Світлана ЗОРЯ

Погоджено гарантом освітньої програми «Туризм»

«01» вересня 2025 року

Юрій ТЮТЮННИК

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Туризм та рекреація»
протокол «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

Олена ЄГОРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	105
Кількість кредитів	3,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	4; 242ТУР бд 2022
Семестр	7
Лекції (годин)	18
Практичні (годин)	18
Самостійна робота (годин)	69
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо організації, механізму та особливостей страхування в туризмі, розуміння ролі страхового захисту у забезпеченні фінансової безпеки туристів, суб'єктів туристичного бізнесу та підвищенні якості туристичних послуг.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: Основи туризмознавства, Правове регулювання туристичної діяльності, Оподаткування туристичної діяльності.

4. Компетентності:

загальні:

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

спеціальні (фахові):

ФК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

ФК16. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

5. Програмні результати навчання:

ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно- управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів з питань страхування
ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна)	Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок
ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості	Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості
ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях	Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях з питань страхування

6. Методи навчання і викладання

Словесні методи (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи (презентації, ілюстрування); практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною, науковою літературою, нормативно-правовими актами, робота з джерелами в мережі Інтернет); методи усного контролю (опитування); методи самостійної роботи (виконання завдань самостійної роботи); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу і новизни навчального матеріалу; метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, вказання на недоліки, зауваження); інтерактивні методи навчання (дискусії, мозковий штурм, інтерактивної взаємодії); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність страхування та його особливості в туризмі. Роль страхового захисту в ринковій економіці. Сутність страхування як економічної категорії та його специфічні ознаки. Закон України «Про страхування». Суб'єкти страхування. Предмет та об'єкти страхування. Основні функції та принципи страхування. Правове забезпечення туристичного страхування. Міжнародні вимоги до страхового покриття в туризмі. Особливості страхування у сфері туризму. Види туристичного страхування та їх класифікація. Система страхового забезпечення.

Тема 2. Страхові ризики та їх оцінювання. Сутність та значення класифікації у страхуванні. Класифікація страхування за об'єктами, за обсягом страхової відповідальності, за сферою діяльності страхових компаній, за класами страхування, лініями бізнесу. Види туристичного страхування та їх класифікація. Система страхового забезпечення. Поняття та економічна сутність страхових ризиків. Взаємозв'язок між страховим ризиком та страховим випадком. Види страхових ризиків в туризмі та їх оцінювання. Андерайтинг туристичних ризиків. Теоретичні засади актуарних розрахунків. Склад та структура страхових тарифів.

Тема 3. Страховий ринок. Становлення та розвиток страхового ринку України. Теоретичні засади страхового ринку. Класифікація, функції та принципи функціонування страхового ринку. Структурна будова страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Зовнішнє середовище та внутрішня система страхового ринку. Страхові посередники та їх роль на страховому ринку. Туристичні оператори та їх взаємодія зі страховими компаніями. Роль турагента у забезпеченні туристичного страхування.

Тема 4. Договір туристичного страхування. Договір страхування як форма страхового зобов'язання та реалізації послуги. Порядок та особливості укладення договорів страхування. Вимоги до основних положень договору туристичного страхування: структура договору, страхова сума, ліміт покриття, страхова премія, франшиза, територія дії договору страхування, строк дії договору страхування, обмеження страхування та виключення з покриття, додаткові опції. Обов'язки сторін. Підстави та порядок припинення дії договору страхування. Порядок дій у разі настання події, що має ознаки страхового випадку. Порядок здійснення та розрахунку розміру страхових виплат. Винятки із страхових випадків та підстави для відмови у страховій виплаті.

Тема 5. Страховий асистанс та його роль у системі туристичного страхування. Сутність і види страхового асистансу. Організація роботи асистансу. Послуги, що забезпечуються асистансом. Роль асистансу у підвищенні якості послуг туроператора. Асистанс як ключовий фактор у виборі страхової компанії туристами. Міжнародні аспекти діяльності асистансу. Сучасні тенденції розвитку асистансу.

Тема 6. Особисте страхування в туризмі. Економічний зміст та класифікація особистого страхування. Класи страхування життя та здоров'я. Характеристика, класифікаційні ознаки та ризики в межах класів, ліній бізнесу страховика щодо страхування здоров'я. Основні страхові продукти і послуги особистого страхування в туризмі. Страхування від нещасного випадку (у тому числі на випадок виробничої травми та професійного захворювання) що стався із застрахованою особою під час подорожі (поїздки). Страхування на випадок хвороби. Страхування медичних витрат, пов'язаних з наданням допомоги (асистанс) особам, які потрапили в скрутне становище під час здійснення подорожі (поїздки) на території України або за кордон. Особливості урегулювання страхових випадків за договорами особистого страхування в туризмі.

Тема 7. Страхування фінансових витрат в туризмі. Економічний зміст страхування фінансових витрат. Характеристика, класифікаційні ознаки та ризики

в межах класів, ліній бізнесу страховика щодо страхування фінансових витрат. Основні страхові продукти і послуги страхування фінансових витрат в туризмі. Страхування витрат, інших, ніж медичні, пов'язаних з наданням допомоги (асистанс) особам, які потрапили в скрутне становище під час здійснення подорожі (поїздки) на території України або за кордон. Страхування інших фінансових ризиків (фінансові збитки та / або витрати (уключаючи можливі збитки та/або витрати), пов'язані із неможливістю здійснення подорожі (поїздки) / неможливістю продовження подорожі (поїздки)/необхідністю дострокового припинення подорожі (поїздки) або її незапланованого продовження застрахованою особою). Особливості урегулювання страхових випадків за договорами страхування фінансових витрат в туризмі.

Тема 8. Страхування відповідальності в туризмі. Економічна сутність, необхідність та особливості страхування відповідальності. Роль та значення страхування відповідальності в туризмі. Характеристика, класифікаційні ознаки та ризики у межах класів, ліній бізнесу страховика щодо страхування відповідальності. Основні страхові продукти і послуги страхування відповідальності в туризмі. Страхування іншої відповідальності (заподіяння застрахованою особою під час подорожі (поїздки) ненавмисної шкоди потерпілій третій особі та/або її майну, внаслідок чого настає цивільно-правова відповідальність такої застрахованої особи. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (в частині міжнародної системи автомобільного страхування «Зелена картка»). Особливості урегулювання страхових випадків за договорами страхування відповідальності в туризмі.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма 242ТУР_бд_2022			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Сутність страхування та його особливості в туризмі	14	4	2	8
Тема 2. Страхові ризики та їх оцінювання	12	2	2	8
Тема 3. Страховий ринок	13	2	2	9
Тема 4. Договір туристичного страхування	13	2	2	9
Тема 5. Страховий асианс та його роль у системі туристичного страхування	13	2	2	9
Тема 6. Особисте страхування в туризмі	14	2	4	8
Тема 7. Страхування фінансових витрат в туризмі	13	2	2	9
Тема 8. Страхування відповідальності в туризмі	13	2	2	9
Усього годин	105	18	18	69

8. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 242ТУР_бд_2022
Тема 1. Сутність страхування та його особливості в туризмі	2
Тема 2. Страхові ризики та їх оцінювання	2
Тема 3. Страховий ринок	2
Тема 4. Договір туристичного страхування	2
Тема 5. Страховий асианс та його роль у системі туристичного страхування	2
Тема 6. Особисте страхування в туризмі	4
Тема 7. Страхування фінансових витрат в туризмі	2
Тема 8. Страхування відповідальності в туризмі	2
Разом	18

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 242ТУР_бд_2022
Тема 1. Сутність страхування та його особливості в туризмі	8
Тема 2. Страхові ризики та їх оцінювання	8
Тема 3. Страховий ринок	9
Тема 4. Договір туристичного страхування	9
Тема 5. Страховий асианс та його роль у системі туристичного страхування	9
Тема 6. Особисте страхування в туризмі	8
Тема 7. Страхування фінансових витрат в туризмі	9
Тема 8. Страхування відповідальності в туризмі	9
Разом	69

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом виконання завдань самостійної роботи здобувачами вищої освіти денної форми здобуття освіти.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів	Форми поточного контролю: опитування, виконання практичних завдань; виконання завдань самостійної роботи. Форми семестрового контролю: екзамен.
ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно- управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна)	
ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості	
ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях	

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим програмним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання практичних завдань	виконання завдань самостійної роботи		
			підготовка реферату ¹	виконання домашніх завдань ²	
Тема 1. Сутність страхування та його особливості в туризмі	3	3	8	24	6
Тема 2. Страхові ризики та їх оцінювання	3	3			6
Тема 3. Страховий ринок	3	3			6
Тема 4. Договір туристичного страхування	3	3			6
Тема 5. Страховий асистанс та його роль у системі туристичного страхування	3	3			6
Тема 6. Особисте страхування в туризмі	3	3			6
Тема 7. Страхування фінансових витрат в туризмі	3	3			6
Тема 8. Страхування відповідальності в туризмі	3	3			6
Підготовка реферату	-	-	8		8
Виконання домашніх завдань	-	-	-	24	24
Екзамен	-	-	-	-	20
Разом	24	24	8	24	100

¹протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 8 балів) з тем що відносяться до навчальної дисципліни, при цьому бали виставляються окремою позицією;

²протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують домашні завдання по кожній темі навчальної дисципліни (за кожен тему отримуючи максимум 3 бали) при цьому бали виставляються окремою позицією.

Шкала та критерії оцінювання

Опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної та чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знань і розуміння основних положень туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів з питань страхування, розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях з питань страхування.
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної чи не точної відповіді, що свідчить про достатній рівень знань і розуміння основних положень туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів з питань страхування, часткове розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, обмежену здатність діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність виконувати професійні завдання переважно у типових ситуаціях з питань страхування.
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, що свідчить про низький рівень знань і розуміння основних положень туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів з питань страхування, відсутність системного розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, нездатність послідовно діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також низький рівень готовності до виконання професійних завдань навіть у типових ситуаціях з питань страхування.
0	у випадку не можливості здобувача вищої освіти надати відповіді на питання, що свідчить про відсутність знань й не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни.

Виконання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного виконання практичних завдань, належного їх оформлення, що свідчить про високий рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях з питань страхування.
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку виявлення незначних методичних помилок при виконанні та оформленні практичних завдань, що свідчить про достатній рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, часткове розуміння принципів,

	процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, обмежене вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність виконувати практичні завдання переважно у типових ситуаціях з питань страхування.
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності значної кількості методичних помилок при виконанні та оформленні практичних завдань, що свідчить про низький рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, відсутність системного розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, нездатність послідовно діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також відсутність готовності до виконання практичних завдань навіть у типових ситуаціях з питань страхування.
0	у випадку неможливості здобувача вищої освіти виконати практичні завдання, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни.

*Виконання завдань самостійної роботи (підготовка реферату)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
8	здобувач вищої освіти отримує у випадку коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту та оформлення і здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на окремі питання викладача в межах тематики обраного дослідження, що свідчить про високий рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях з питань страхування.
4-7	здобувач вищої освіти отримує у випадку позитивного захисту реферативної роботи, в якій присутні незначні недоліки в оформленні, що свідчить про достатній рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, часткове розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, обмежене вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність виконувати завдання переважно у типових ситуаціях з питань страхування.
1-3	здобувач вищої освіти отримує у випадку захисту роботи зі значними недоліками в оформленні чи змісті, відсутності відповідей на додаткові питання по темі реферату, що вказує на низький рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, відсутність системного розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, нездатність

	послідовно діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також відсутність готовності до виконання завдань навіть у типових ситуаціях з питань страхування.
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності реферативної роботи чи повної невідповідності реферативної роботи вимогам щодо оформлення та змісту відповідно до одержаного завдання та не дає в цілому можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни.

**здобувач вищої освіти має змогу протягом семестру написати одну реферативну роботу*

Виконання завдань самостійної роботи (виконання домашніх завдань)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку правильного виконання завдань та належного їх оформлення, що свідчить про високий рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях з питань страхування.
2	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку незначних помилок при виконанні домашніх завдань, що свідчить про достатній рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, часткове розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, достатнє вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність виконувати завдання переважно у типових ситуаціях з питань страхування.
1	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку допущення суттєвих помилок чи фрагментарному відображенні матеріалу при виконанні домашніх завдань, що вказує на низький рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, відсутність системного розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, нездатність послідовно діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також відсутність готовності до виконання завдань навіть у типових ситуаціях з питань страхування.
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності належно оформлених домашніх завдань, що свідчить про відсутність володіння навичок самостійної роботи та не дає в цілому можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни.

Шкала та критерії оцінювання

Екзамен*

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Теоретичне питання</i>	
5	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання повної та чіткої відповіді на теоретичне питання, що свідчить про високий рівень знань і розуміння основних положень туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів з питань страхування, розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях з питань страхування.
3-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної чи не точної відповіді, проте якість відповіді констатує вільне володіння теоретичним матеріалом, що свідчить про достатній рівень знань і розуміння основних положень туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів з питань страхування, часткове розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, достатню здатність діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність виконувати професійні завдання переважно у типових ситуаціях з питань страхування.
1-2	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, володінні тільки загальним понятійним апаратом в межах означеного питання, чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про низький рівень знань і розуміння основних положень туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів з питань страхування, відсутність системного розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, нездатність послідовно діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також низький рівень готовності до виконання професійних завдань навіть у типових ситуаціях з питань страхування.
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що свідчить про відсутність знань та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни.
<i>Практичне завдання</i>	
8-10	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного розв'язання задачі, відсутності арифметичних помилок, належного її оформлення, що свідчить про високий рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, розуміння принципів, процесі і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях з питань страхування.
5-7	здобувач вищої освіти отримує у випадку виявлення незначних методичних чи

	арифметичних помилок при розв'язанні та оформленні задачі, що свідчить про достатній рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, часткове розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, обмежене вміння діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також здатність виконувати практичні завдання переважно у типових ситуаціях з питань страхування.
1-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності значної кількості методологічних та арифметичних помилок, що свідчить про низький рівень знань, розуміння і вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів у сфері страхування, відсутність системного розуміння принципів, процесів і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу з питань страхування при здійсненні туристичних поїздок, нездатність послідовно діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості, а також відсутність готовності до виконання практичних завдань навіть у типових ситуаціях з питань страхування.
0	у випадку неможливості здобувача вищої освіти розв'язати практичне завдання, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

**Екзамен складається з 2-х теоретичних питань та 1-го практичного завдання. Максимальна кількість балів за екзамен – 20.*

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни

Персональний комп'ютер, під'єднаний до мережі Internet. Програмне забезпечення: OS Windows, MS Office, PowerPoint, хмарні додатки Google, Internet-браузери, мережа Wi-Fi, доступ до інтернет-ресурсів, онлайн платформа Google Meet. Мультимедійне обладнання (проектор), дошка аудиторна, АСУ ПДАУ, електронний ресурс на платформі LMS Moodle, репозитарій ПДАУ

13. Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання: виконання та перескладання здобувачами вищої освіти за всіма формами контролю здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/naeamt>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/vtnwrs>).

- щодо академічної доброчесності: здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету (<http://surl.li/tecyhx>). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; зазначення посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень тощо; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні

права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Процедура розгляду справ щодо порушення норм академічної доброчесності учасниками освітнього процесу здійснюється згідно з Положенням про Комісію з академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету (<http://surl.li/wperxc>). Спеціальні та локальні нормативно-правові акти з питань забезпечення академічної доброчесності представлено на сторінці Академічна доброчесність ПДАУ (<http://surl.li/dvigaf>);

- **щодо відвідування занять:** у відповідності до п. 7.9.11 Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/naeamt>) відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в електронному журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює декан факультету;

- **щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:** здійснюється у відповідності до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти», Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (<https://surl.li/kyrpgwg>);

- **щодо оскарження результатів оцінювання:** Оскарження результатів оцінювання здійснюється згідно п. 5 Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/vtnwrs>).

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Гаталяк О. М., Стецький В. В. Страхування у туризмі : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Ів. Франка, 2020. 114 с.

2. Журавель Т.М., Нагайчук Н.Г. Страхування у схемах : навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2025. 389 с.

3. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.

4. Про туризм : Закон України від 15 вер. 1995 р., № 324/95-ВР / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

5. Про страхування : Закон України від 18 листоп. 2021 р., № 1909-ІХ / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

6. Страхування : навч. посіб. / [Ситник Н. С., Стасишин А. В., Попович Д. В.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 512 с.

Допоміжні

1. Бакало Н., Крекотень І., Махова В. Страхування в туризмі. *Економічні горизонти*. 2023. № 1 (23). С. 59–69. URL: <http://eh.udpu.edu.ua/article/view/273358>.
2. Горулько Л., Зоря С. Страховий ринок України в умовах воєнного стану. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 70–72.
3. Демянчук М. А. Страхові послуги : практикум для студентів економічних спеціальностей першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса : Одес. нац. ун. ім. І.І. Мечникова, 2021. 106 с.
4. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
5. Зоря О.П., Зоря С.П., Мауер Д. Р. Цифровий маркетинг як основа підвищення страхової культури та забезпечення ефективності управління діяльності страховика. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 66. С. 232–236. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/68_2022/42.pdf.
6. Зоря О.П., Зоря С.П., Мауер Д. Р. Підвищення ефективності страхового менеджменту за допомогою інструментів digital-маркетингу страхових послуг. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Випуск 2(02). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/75> DOI: 10.32782/dees.2-19.
7. Зоря О.П., Зоря С.П., Капаєва Л.М. Теоретико-методологічні засади страхування інвестиційних ризиків у системі управління ними. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 69. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/69-2022>.
8. Зоря О.П., Зоря С.П., Мауер Д. Р. Роль страхування у системі забезпечення продовольчої та економічної безпеки у період воєнного стану в Україні. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Випуск 3(03). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/105/97> DOI: 10.32782/dees.3-7.
9. Зоря С. П., Потапенко Б. І. Прибуток страхової компанії: особливості формування та напрями підвищення. *Ефективна економіка*. 2025. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6818/6921>. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.6.94>.
10. Зоря С. П. Страховий ринок України: стан та особливості конкуренції. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, 31 жовтня 2019 р. Полтава, 2019. С. 72–75.
11. Зоря С. П., Романець Г. П. Страхова культура в Україні. *Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку* : зб. наук. ст. учасників другої всеукраїнської наук.-практ. конф. / редкол. : С. В. Степаненко (голова ред.) та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. С. 241–244.
12. Зоря С. П., Ромаш Д. В. Диджиталізація страхового ринку України. *Економіка, фінанси, банківська справа та освіта: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації* : матеріали IX Інтернет-конференції (Одеса, 4-5 квітня

2024 р.) / за ред. д-ра екон. наук, проф. Д. В. Завадської. Одеса: ОНЕУ, 2024. С. 194–196.

13. Іванова М., Безугла Л., Бугрім О. Ризик, безпека та страхування в туризмі. *Підприємництво та управління розвитком соціально-економічних систем*. 2023. № 1. С. 275–286.

14. Карцева В. В., Прасолова С. П. Інститути міжнародного страхового ринку : навчальний посібник+навчальний тренінг. Київ : «SBA-Print», 2020. 568 с.

15. Кірдан О. П. Міжнародний туризм у сучасному науковому дискурсі. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 51. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2490/2409>

16. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.

17. Ковтун Л., Зоря С. Особливості страхування під час воєнного стану. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 142–143.

18. Копилук О. І. Особливості формування системи страхового захисту в туристичній діяльності. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2021. № 1. С. 43–47. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/890/843>.

19. Кривошея В., Зоря С. Особливості дії договорів страхування в період воєнного струн. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених (м. Полтава, 10 листопада 2022 року). Полтава, 2022. С. 64–65.

20. Мозгова Д. Р., Зігунова І. С. Туристичне страхування в умовах воєнного часу. *Ефективна економіка*. 2023. № 5. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1594/1604>.

21. Морозова П., Зоря С. Відновлення страхового ринку України. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 218–220.

22. Плиса В. Й. Страхування : підруч. для студ. ВНЗ. Київ : Каравела, 2023. 511 с.

23. Потапенко Б. І., Зоря С. П. Маркетингова стратегія страховика. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 21 листопада 2024 року). Полтава, 2024. С. 298–299.

24. Про затвердження Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування : Постанова правління НБУ від 19 груд. 2023 р., № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0182500-23#Text>.

25. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21 трав. 2024 р. № 3720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-IX#Text>.

26. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14 груд. 2021 р., № 1953-IX / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

27. Путінцев А. В., Клименко О. М. Страхування у туризмі: особливості та зарубіжний досвід. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3976>.

28. Ромаш Д., Зоря С. Медичне страхування в Україні. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 288–290.

29. Руденко В., Добіжа Н., Мирончук В. Туристичне страхування як інструмент забезпечення фінансової безпеки подорожуючих громадян. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 6 (15). С. 253-259. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.15-40>.

30. Сосновська О. О. Страхування : навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

31. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.

32. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Зоря С. П. Напрями аналізу прибутковості діяльності страхової компанії. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 76. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/76_2024/15.pdf.

33. Чвертко Л. А., Кирилюк І. М., Литвин О. В. Механізм функціонування системи страхування «Зелена картка» в міжнародному туризмі. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2025. № 2 (91). С. 214–228. DOI: 10.31375/2226-1915-2025-2-214-228.

34. Чвертко Л. А., Вінницька О. А., Корнієнко Т. О. Стан та проблеми розвитку туристичного страхування в Україні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2020. Вип. 16. Т. 1. С. 58–67. DOI: 10.15330/apred.1.16.58-67.

35. Bakalo N., Makhovka V. (2024). Problems and perspective of developing insurance in the international tourism business. *Development Management*. 2024. Vol. 23, № 3, P. 8–19. DOI: 10.57111/devt/3.2024.08.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація страховий бізнес (АСБ) – об'єднання учасників страхового ринку України: веб-сайт. URL: <https://insurancebiz.org/>.

2. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <https://stat.gov.ua/>.

3. Кабінет Міністрів України (Урядовий портал): веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

4. Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ). : веб-сайт. URL: <http://uainsur.com/>.

5. Міністерство Фінансів України : веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6. Моторне (транспортне) страхове бюро України (МТСБУ) : веб-сайт. URL: <https://mtsbu.ua/>.

7. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>.

8. Національна асоціація страховиків України веб-сайт. URL: <https://www.nasu.com.ua/>.
9. Офіційні сайти страхових компаній України.
10. Insurance Europe : веб-сайт. URL: <http://www.insuranceeurope.eu/>.
11. FORINSURER : веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/>.